פרשת מטות

וישלח אותם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פנחס בן אלעזר הכהן לצבא (במדבר לא ו).

וברש"י, ומפני מה הלך פנחס ולא הלך אלעזר, אמר הקב"ה מי שהתחיל במצוה שהרג כזבי בת צור, יגמור. וצ"ב מה השייכות בין הריגת כזבי למלחמת מדין, והלא הריגת כזבי היתה מצד דקנאים פוגעין בו הנאמר רק בשעת מעשה העבירה, וכמש"כ הרמב"ם (איסורי ביאה פי"ב ה"ה) 'ואין הקנאי רשאי לפגוע בהן אלא בשעת מעשה כזמרי שנאמר 'ואת האשה אל קבתה' אבל אם פירש אין הורגין אותו. ואילו נקמת בני ישראל במדין היתה לאחר מעשה העבירה ומשום שהיו מכשול לבני ישראל, נמצא שאין זו אותה מצוה ומה שייך בזה מי שהתחיל במצוה יגמור.

ועוד יל"ע שהרי עיקר מעלת פנחס הייתה במה שהרג לזימרי בן סלוא נשיא בית אב לשמעוני, ומ"ט הזכיר רש"י שהרג לכזבי בת צור.

אמנם הביאור בזה עפי"ד הרמב"ם (איסו"ב שם ה"י, השמטת הצענזור) אבל ישראל הבא על הכותית וכו' כיון שבא על הכותית בזדון, הרי זו נהרגת מפני שבא לישראל תקלה על ידה כבהמה ודבר זה מפורש בתורה שנאמר 'הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם וכו' וכל אשה יודעת איש למשכב זכר הרגו'. ע"כ. ומבואר שהריגת הכותית הנבעלת לישראל אינה מטעם דקנאין פוגעים בו, אלא מדין תקלה כבהמה. ונמצא שיש חילוק בין מיתת הבועל ארמית למיתת הנבעלת. דהבועל ארמית מיתתו מטעם דקנאין פוגעים בו ואילו מיתת הנבעלת מדין תקלה.

[**וכן** מבואר ברמב"ן כאן שכתב 'כי ראוי לפקודי החיל להורגן תחילת כל דבר גם לנקמה, גם לדין תורה, ואת הבהמה תהרוגו].

אם כן שפיר דייק רש"י דמה שהלך פנחס למלחמת מדין הוא משום דהתחיל במצוה בהריגת כזבי בת צור שנהרגה משום תקלה ומשום כך יהרוג גם את השאר שהיו תקלה לבני ישראל[ק].

וישלח אתם משה אלף למטה לצבא אתם ואת פינחס בן אלעזר הכהן לצבא וכלי הקדש וחצצרות התרועה בידו (במדבר לא ו).

ומטו בשם הגרי"ז הלוי שאמר שאם משוח מלחמה לובש ח' בגדים יש מחלוקת בזה במדרש תנחומא עה"פ וישלח אותם לצבא וכלי הקדש וכו' דרש"י פירש דזה ארון והציץ, אבל במדרש יש מחלוקת בזה לחד מ"ד זה הארון ולחד מ"ד זה בגדי כהונה ואו"ת. וביארהגרי"ז דתלוי בזה אי משוח מלחמה נשאל בח' בגדים, וא"כ הרמב"ם סבר כמ"ד דמשוח מלחמה אינו נשאל בח' בגדים עיי"ש.

ויצבאו על מדין כאשר צוה ה' את משה ויהרגו כל זכר (במדבר לא ז).

ובילקוט שמעוני כאן הובא מחלוקת דתנא קמא סובר דהקיפוה מד' רוחותיה, ור' נתן אומר משלש רוחותיה עיי"ש. ולכאורה הא כתוב לעיל (כה יז) 'צרור את המדיינים והכיתם אותם' ולמאי נפק"מ איך יקיימו זה, הא עיקר המצוה הוא להכותם, וביחוד למ"ד שהקיפוה משלש רוחותיה אם כן הרי השאירו להם מקום לברוח ואיך יתקיים הכתוב 'והכיתם אותם'.

עוד צריך להבין מהו ענין צרור את המדיינים, ועי' רש"י במש"כ

הערות

ק. כתבי תלמידים. ובשם הגרי"ד הלוי הביאו עוד: בטעם מה שקצף משה על פקודי החיל, דממ"נ אם ציום להרוג גם את הנשים מ"ט לא קיימו פקודתו ועברו על ציווי ה', ואם לא מה מקום יש לקצוף עליהם. אמנם לפי דברי מרן הגרי"ז הנ"ל ציוויו של משה רבינו היה להלחם במדין אלא שהם סברו שהיה זה חיוב מדין מלחמה ומשו"כ לא הרגו אלא את הזכרים, דרק בז' עממין ובעמלק יש חיוב של לא תחיה כל נשמה. ובאמת ציוויו של משה היה לנקום נקמת בני ישראל על דבר פעור שחייבם מדין 'תקלה'.